

Kvinnors säkerhet ignoreras

Kvinna till Kvinna

Diskriminering och våld mot kvinnor i krig och konflikter ses inte som en säkerhetsfråga inom den internationella säkerhetspolitiken. Och när våldet mot kvinnor fortsätter även efter att konflikten officiellt avslutats blir konsekvensen att freden inte når alla – därmed blir den inte hållbar.

Hot mot människors säkerhet ser olika ut beroende på var i världen de bor och vilken ekonomisk klass de tillhör. Dessutom skiljer sig säkerhetshot mellan män och kvinnor, inte minst i krig och konflikter. Många kvinnor i Israel är till exempel mer rädda för sexuellt våld än för bombningar (Women's Security Index Israel, 2012).

Kvinnors och flickors säkerhetsbehov tenderar att hamna i skymundan – ofta ses det inte som en fråga som hör hemma inom säkerhetspolitiken som domineras av män.

Genusperspektiv saknas

Kvinnoorganisationer i konfliktområden världen över får i många fall höra att det ännu inte är läge för kvinnors rättigheter, först måste våldet upphöra och fredsavtal slutas. Så lät det till exempel i fredsförhandlingar på Balkan, i Kaukasien, Irak, och Liberia. Men, för att fred och säkerhet ska nå alla är det viktigt att ett genusperspektiv genomsyrar debatten.

När säkerhet för kvinnor diskuteras ligger fokus ofta på hur kvinnor ska skyddas. Men att skyddas är inte samma sak som säkerhet. Frågan borde vara vad kvinnor behöver för att säkert kunna delta i samhället. Det är problematiskt när politiker och makthavare identifierar hot mot kvinnor utan att ha lyssnat på vad kvinnor själva upplever som problem. Säkerhet måste innefatta både kvinnor och män, och säkerhetshot måste definieras av båda könen. Liksom att de åtgärder som sätts in som svar på hoten måste formuleras av både kvinnor och män.

I Hebron på Västbanken drabbas kvinnorna hårt av den svåra säkerhetssituationen. Foto: Kvinna till Kvinna

Kvinnors och flickors säkerhetsbehov är sällan en fråga för internationell säkerhetspolitik – som domineras av män.

Endast om kvinnor intar en fullvärdig och jämställd plats kan vi lägga grunden för en varaktig fred, utveckling, god samhällsstyrning, mänskliga rättigheter och rättvisa.” Kofi Annan, FN:s generalsekretäre 1997–2007.

I Irak är kvinnors rörelsefrihet begränsad och det är svårt för dem att engagera sig. Foto: Kvinna till Kvinna/Anna Lithander

1 738

Så många miljarder US dollar gick totalt till militära ändamål under 2011, enligt Stockholm Peace Research Institute.

Vad innebär mänsklig säkerhet?

Mänsklig säkerhet är ett helhetsgrepp med individens säkerhet i fokus, inte statens. Det handlar om att alla människor ska värderas lika och ha möjlighet att delta för att skapa en säkerhetspolitik som tjänar alla i samhället.

FN-resolution 1325

Kvinnors rättigheter och möjligheter att delta i fredsprocesser är en fråga om internationell fred och säkerhet. Det var huvudbudskapet i FN:s resolution 1325 som antogs år 2000. Resolutionen framhåller vikten av att kvinnor ska delta på alla nivåer i konflikthantering, fredsförhandlingar och återuppbyggnad i krigsområden.

Fred handlar inte bara om frånvaro av väpnade konflikter. För att fred ska vara hållbar är det viktigt med demokrati, och en hörnsten i en demokrati är respekten för alla människors lika värde och rättigheter oavsett kön, hudfärg, eller religion.

Kvinnors rättigheter är en viktig del av demokrati-processer och bör därmed innefattas i såväl global som nationell säkerhetspolitik.

Nya hotbilder

Omvärlden förändras, liksom hoten mot internationell stabilitet. Tidigare handlade säkerhet framför allt om att försvara territorier och gränser, och hoten kom från fiendliga stater. Framöver ser hotbilden mer komplex ut. Utöver väpnade konflikter förändras klimatet och naturkatastrofer, svält och epidemier kan drabba världen. Dessa företeelser ger i sin tur grogrund för nya konflikter.

Det krävs nya lösningar för att tackla de säkerhetsproblem vi står inför globalt, men fortfarande läggs störst fokus på militära lösningar.

Enligt Sipri (Stockholm Peace Research Institute) började de militära kostnaderna att plana ut 2011 efter att ha ökat stadigt sedan 1998. Men ännu läggs ofantliga

summer på militären. Sipri menar att de militära lösningarna inte fungerar för att skapa hållbar fred. Istället borde större vikt läggas på att ta fram lösningar som bättre svarar upp mot framtida säkerhetsutmaningar och de hot som identifieras.

Ofattbara summer

De totala militära kostnaderna 2011 var 1 738 miljarder US dollar, enligt Sipri. Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet (IKFF) har jämfört vad ett års (2008) militära utgifter kan räcka till:

- 43 års kostnader för att kvinnor i hela världen ska få tillgång till sexuell och reproduktiv hälsovård.
- 24 år av ytterligare bistånd som krävs för att nå millenniemålen till 2015. Millenniemålen är mätbara mål som handlar om att förbättra livet för världens fattiga.

Mänsklig säkerhet

Begreppet "mänsklig säkerhet" introducerades av FN för det internationella samfundet 1994. Mänsklig säkerhet innebär att sätta individens säkerhet i centrum, inte statens. Arbetet för att få gehör för den nya inriktningen fick sig dock ett rejält bakslag i samband med 11 september-attackerna i USA 2001. Kriget mot terrorismen och militära metoder tog då över hela säkerhetstänkandet.

Mänsklig säkerhet handlar om att alla människor ska värderas lika och ha möjlighet att delta för att skapa en säkerhetspolitik som gynnar alla i samhället. Alla har att tjäna på att begreppet lyfts på den säkerhetspolitiska agendan igen.

